

Rottende stammetjes

Het beeld van een modern bos ontwikkelt zich. Pakweg zestig, zeventig jaar geleden was de uitdaging om bospercelen in rechte lijnen aan te planten volgens een zichtbaar, efficiënt, meetkundig patroon. Dit werd zodanig tot in het extreme doorgevoerd dat deze dennen- en populierenakkers bij het publiek steeds meer weerstand gingen oproepen. Na de rapporten van de Club van Rome werden ze zelfs beschouwd als de levende bewijzen van de ondergang van de natuur. In die tijd groeiden ook uw praktijkkraadselredacteurs op, waarbij zij onafhankelijk van elkaar in hun groene stad achter de duinen een voorliefde voor knutselen in de natuur ontwikkelden. Uiteraard buiten schooltijd, op school waren er belangrijker zaken. Duitse versus Engelse grammatica, Franse rijtjes, algebra en meetkunde. En "biologie": iets over cellen en weefsels, fruitvliegjes en natuurlijk het gekuiste menselijke lichaam. Sport deed je op foute gypies en natuur- en scheikunde betekende wetten en theorieën stampen, illegale proefjes uitvoeren en complexe differentiaal met de rekenliniaal. En dan die boekenlijsten die je kast deden uitpuilen met uittrekselkopietjes. Logisch dat beide praktijkkraadselredacteurs uiteindelijk hun roeping vonden in de frisse buitenlucht, knutselend aan de volgende generaties bosbeelden.

Logisch ook, dat zich bij ons enige onrust en ongemak ontwikkelde bij het beeld van systematische, rechte banen met boomstammetjes onder een met zorg uit het lijnenstelsel verlost opstand. Enerzijds dat versturende beeld van weer rechte lijnen in ons bos, anderzijds de groeiende nieuwsgierigheid met

welk doel deze verderende schatten van de bosbio-diversiteit zo waren geordend. Is dit het nieuwe bosbeeld en daarmee het begin van verjongingsnoodzaak in de praktijkkraadselredactie, of spelen hier wellicht andere zaken die ons allen aangaan? Aan u:

- Dit is de nieuwe zwamcultuur die op dood hout, als financiële drager van het bosbeheer, het verhogen van subsidies niet meer nodig maakt en bovendien bij gaat dragen aan klimaatverbetering, omdat de paddenstoelen ons vlees kunnen vervangen;
- Dit zijn stammetjes voor onderzoek naar welke houtverteringsstadia het bodemleven het leukste vindt en wat er daarna nog van resteert;
- Dit is een protestactie tegen nodeloze bomkap, waarbij gezaagde stammen die jarenlang langs het bospad wegwijnden door actievoerders als grafkisten terug zijn gelegd in het bos;
- Dit zijn restanten van door Staatsbosbeheer voorgezaagde brandhoutstammetjes die wegens de tegenvallende verkoop in het bos zijn blijven liggen;
- Dit zijn natuurbankjes voor basisschoolkinderen, die van de boswachter in het bos les krijgen over alles wat in de natuur te zien is.

Praktij kraadsel door Erwin Al en Ido Borkent, met dank aan Jop de Klein voor het idee en Hans Cornelissen van de VU voor de oplossing.

Antwoord:
De als geoogst hout gerangschikte stammetjes zijn te vinden op landgoed Scho-venhorst bij Puten, waar in 2012 het Loglife-experiment is gestart. De stammen van 25 boomsoorten zijn ieder precies een meter lang, met een diameter van 25 cm. Een vergelijkbare set hout is neergelegd in de Hollandse Hout in de Flevovald. Naast de stamstukken worden ook smallere stamschijven onderzocht, en in ingegraven en met gas van verschillende maaswijdtes afgesloten containers wordt de vertering van strooisel onderzocht. De twee hoofd-doelen zijn onderzoek naar het proces rondom koolstofopslag in dood hout, en de ontwikkeling van de biodiversiteit die hierbij betrokken is. De onderzoekers meten vochtgehalte, koolstofaanwinst, lig-ninegehalte, houtdichtheid, aanwezigheid van schimmels en ongewervelden, baste-genschappen, de structurele eigenschappen van verterd materiaal en andere zaken die invloed kunnen hebben op afbraak van het hout.
De stammen worden in de verschillende proefvelden (vijf per locatie) met een raster beschermd tegen vandalistisch fijnproe-vende wilde zwijnen, en in korte tijd zit het hout al vol met leven. Een groep onderzoek-kers doet vrijwillig mee aan het experiment, heeft daar veel plezier aan, en analyseert na twee, vier, acht en zestien jaar de situatie en het leven gedurende het afbraakproces van het hout van de stammetjes. Het mag duidelijk zijn, dat antwoord b. het juiste antwoord is.